

MEMORIE VAN ANTWOORD
(Ingezonden 9 november 1973)

Nr. 6

Algemeen

Sommige leden wezen er terecht op dat de naam van het onderhavige wetsontwerp exact gelijk is aan de naam van het wetsontwerp 12 611. Wanneer uitsluitend op de tenaamstelling wordt gelet, derhalve met voorbijgaan aan de verschillende aan deze wetsontwerpen toegekende nummers en de geheel verschillende strekking van beide ontwerpen, kan dit inderdaad tot verwarring leiden.

Overigens brengt het feit dat twee wetsontwerpen tot wijziging van dezelfde belastingwet kort na elkaar zijn ingediend, toch niet mee dat deze verschillend genummerde wetsontwerpen dan ook door elkaar heen worden behandeld. Een zodanige behandeling kan de ondergetekende zich althans niet herinneren.

Zoals zeer vele leden opmerkten veroorzaakt de opwaardering van de gulden een aantal bijzondere problemen, vooral voor de agrarische sector. Voor vele belangrijke landbouwprodukten gelden door de Raad van de Europese Gemeenschappen vastgestelde oriëntatie- en garantieprijsen, welke uitgedrukt zijn in Europese rekeneenheden. Doordat de omrekenkoers van de gulden in het gemeenschappelijk landbouwbeleid met het revaluatiepercentage is gewijzigd, zijn bedoelde prijzen in guldens uitgedrukt met 5 pct. verlaagd. Dit is een situatie, die zich alleen in de sector van de landbouw voordoet.

Het verheugt de ondergetekende, dat talrijke leden ermee instemden dat de Regering in het kader van de revaluatie compensatie beoogt voor de landbouw. Met de door deze leden aangevoerde beschouwingen omtrent de aanleiding tot compensatie – de ondergetekende zou hier liever niet van rechtsgrond willen spreken – kan de ondergetekende instemmen. Die aanleiding is gelegen in de geldende communautaire marktordening. Indien zonder meer het mechanisme van monetaire compensaties bij in- en uitvoer zou zijn gebruikt, zou een belangrijk gedeelte van de agrarische sector als enige sector tegen de gevolgen van de revaluatie zijn afgeschermd. Nu dat systeem niet werd gevolgd, moest een methode worden gevonden waarbij de landbouw langs andere weg compensatie wordt geboden.

De ondergetekende heeft er kennis van genomen dat wanneer deze leden enige kritische opmerkingen maken, zij deze marktordening dan ook als een gegeven aanvaarden. Terecht merken deze leden op dat een fundamentele beoordeling van dit stelsel thans niet aan de orde is.

Het moge dan zo zijn – sommige leden wijzen daarop – dat voor vele sectoren van de export geldt, dat het prijspeil op de wereldmarkt in hoofdzaak buiten Nederland om wordt bepaald, zulks brengt nog niet mee dat de scheepvaart, de luchtvaart en diverse goederenexporterende industrieën materieel in een zelfde positie verkeren als de landbouw. In deze sectoren doen zich de gevolgen van de revaluatie weliswaar eveneens gelden, doch daar doen zich geen bijzondere omstandigheden voor zoals die voortvloeien uit het E.E.G.-landbouwbeleid. Met name zij erop gewezen, dat in de landbouwsector zonder enige specifieke beslissing ter zake een stelsel van monetaire compensaties in werking kan treden dat die sector tegen

de gevolgen van de revaluatie vrijwaart, hetgeen in andere sectoren niet het geval is. Ook speelt in dit verband de omstandigheid een rol, dat in een aantal sectoren van de landbouw direct het volledige revaluatie-effect van 5 pct. doorwerkte.

De ondergetekende heeft zich ingespannen om zo spoedig mogelijk na de revaluatie een compensatieregeling uit te werken voor de landbouw en deze – nadat hierover op 19 september 1973 door de toenmalige Minister van Landbouw en Visserij en de toenmalige Staatssecretaris van Financiën Van der Stee mondeling overleg was gepleegd met de vaste Commissies voor Financiën en voor Landbouw – zo vlug mogelijk bekend te maken. Zulks gebeurde in een aan de belastingdienst gerichte aanschrijving van 19 september 1973, alsmede in de persberichten van 20 september van de Ministeries van Financiën en van Landbouw en Visserij. Op deze wijze kon in de praktijk de compensatieregeling, vooruitlopend op de totstandkoming van de wet, worden toegepast met ingang van 21 september 1973. Voorgesteld wordt nu, het wetsontwerp terugwerkende kracht te verlenen tot dezelfde datum. Een ingangsdatum, gelegen vóór het tijdstip van de bekendmaking, zou ten gevolge van de werking van het systeem in de praktijk niet tot de beoogde compensatie leiden.

Enkele leden, die waardering hadden voor de snelle wijze waarop de compensatieregeling gereed was, betreurden, dat dit kennelijk ten koste ging van overleg met het betrokken bedrijfsleven. Deze leden vroegen of het karakter van deze regeling zo spoedeisend was, dat dit overleg onmogelijk maakte. Inderdaad heeft vóór het gereedkomen van de regeling geen overleg kunnen plaatsvinden met het bedrijfsleven. Voorafgaand overleg zou de publikatie van de regeling in elk geval hebben vertraagd en derhalve ook de met de datum van de publikatie samenhangende ingangsdatum van de regeling.

Gelet op het grote belang dat moest worden toegekend aan een zo spoedig mogelijke effectuering van de compensatiemaatregel, kon in de gegeven situatie niet anders worden gehandeld. Op de positie van met name de veehandel komt de ondergetekende later in deze memorie terug.

De gekozen compensatiemethode

Het verheugt de ondergetekende dat zeer vele leden het argument van de grotere invloed van de gekozen compensatiemethode op de prijsindex onderschreven. Nu deze leden zeggen dit nog geen voldoende reden te achten om de bespreking van de keuze uit de compensatiemethoden verder geheel achterwege te laten, wijst de ondergetekende erop dat de Regering naar haar oordeel in feite slechts had te kiezen tussen twee methoden, namelijk die van monetaire compenserende heffingen en restituties aan de grens en een methode als de voorgestelde. Over de eerste methode is in de toelichting opgemerkt dat dan – met name in het intra-Benelux-verkeer – nieuwe grensformaliteiten zouden moeten worden ingesteld. Dit houdt verband met het feit dat de Benelux-partners niet tegelijkertijd hun munt opwaardeerden. De vraag of de Regering eventueel alsnog de andere keuze zou overwegen, wanneer zo'n revaluatie door België en Luxemburg op korte termijn en eenzijdig zou geschieden, beantwoordt de ondergetekende ontkennend.

De ondergetekende heeft er kennis van genomen dat deze leden nog eens de passage in de memorie van toelichting benadrukten dat de onderhavige voorziening in wezen in strijd is met de systematiek van de omzetbelasting. De ondergetekende is met deze leden van mening dat een andere methode in de gegeven situatie nog meer bezwaren oproept.

De Regering heeft na overleg met de Beneluxpartners over de revaluatie zelfstandig bepaald op welke wijze zij de gevolgen van de revaluatie van de gulden voor de landbouwsector zou compenseren. Zij heeft vervolgens haar keuze ter goedkeuring aan de E.E.G. voorgelegd. Inmiddels heeft de Europese Commissie een ontwerp-verordening bij de Raad ingediend, waarin de compensatie via het b.t.w.-mechanisme wordt goedgekeurd. De Raad heeft ter zake nog geen be-

sluit genomen. In dezelfde ontwerp-verordening stelt de Commissie aan de Raad voor in de kosten van de compensatiemaatregel bij te dragen door een uitkering aan Nederland van 5 mln. rekeneenheden.

Van Nederlandse zijde is in de Raad aangedrongen op een grotere tegemoetkoming. Als gevolg daarvan is de Commissie door de Raad uitgenodigd een voorstel te doen op grond waarvan naast voornoemde 5 mln. rekeneenheden een bedrag van ongeveer 3,5 mln. rekeneenheden zal worden uitgekeerd, waaruit het verlies op de waarde van boter in particuliere opslag kan worden vergoed.

Reagerend op de door talrijke leden gegeven beschouwingen, deelt de ondergetekende mede dat het in theorie denkbaar is dat de landbouw langs andere wegen gecompenseerd zou worden dan via de omzetbelasting. Het zijn echter juist overwegingen met betrekking tot de praktische en onmiddellijke uitvoerbaarheid van de compensatieregeling geweest, die de Regering hebben doen kiezen voor gebruik van een algemene b.t.w.-regeling. Het b.t.w.-mechanisme kon op eenvoudige wijze, zonder noemenswaardige extra administratieve inspanning dienstbaar worden gemaakt aan het beoogde doel. Alternatieve wijzen van compensatie zouden volledig nieuwe administratieve maatregelen noodzakelijk maken, alsmede het creëren van een omvangrijk uitvoerend apparaat.

Ten aanzien van het hanteren van een systeem van directe toeslagen op de communautaire prijzen geldt als bijkomend bezwaar dat dit slechts goed uitvoerbaar is voor produkten die een zgn. flessehals passeren. Een goed voorbeeld hiervan vormen suikerbieten. Alle in Nederland geproduceerde suikerbieten worden geleverd aan een klein aantal verwerkers. Deze laatste vormen de flessehals waar vrij eenvoudig de door de individuele landbouwers afgeleverde hoeveelheden kunnen worden geconstateerd. Voor de meeste produkten evenwel ontbreekt een dergelijke flessehals. De afzet vindt plaats op zeer gedifferentieerde wijze via tal van handelaren en coöperaties of zelfs rechtstreeks aan consumenten. Controle op de voor toeslagen in aanmerking komende hoeveelheden produkt is dan vrijwel onmogelijk.

Bij het handhaven van de communautair vastgestelde garantielijzen doet een dergelijke problematiek zich niet voor. Dit gebeurt immers door via een aantal globaal werkende maatregelen de marktprijs zodanig te beïnvloeden, dat deze op het gewenste niveau blijft. De producent ontvangt de gegarandeerde prijs volledig via de markt. Controle van geproduceerde hoeveelheden is daarom geheel overbodig.

In theorie zouden gedifferentieerde b.t.w.-compensaties mogelijk zijn geweest door voor bepaalde landbouwprodukten een ander verrekenpercentage vast te stellen. Een stelsel van gedifferentieerde verrekenpercentages onderscheidt zich overigens in wezen niet van een stelsel van directe prijstoeslagen. In de praktijk zijn differentiaties in de omzetbelasting derhalve evenmin door te voeren. Aan de afnemers, welke zelf geen belanghebbenden zijn, zouden aanzienlijke extra administratieve lasten opgelegd worden. Zulks stelt voorts veel zwaardere eisen aan de latere controle op de boekhouding van de afnemers en impliceert een uitbreiding van het controle-apparaat.

Het standpunt van het Landbouwschap dat in beginsel ook andere compensatiemaatregelen aan de Europese Commissie zouden kunnen worden voorgelegd, is op zich zelf beschouwd juist.

Het is bekend dat de Commissie zeer huiverig staat tegenover naar produkten gedifferentieerde uitkeringen. Het gevaar voor verstoring van de concurrentieverhoudingen wordt daarbij aanmerkelijk groter geacht dan bij een algemeen werkende b.t.w.-regeling. Dit te meer omdat bij gedifferentieerde toeslagen nationale accenten kunnen worden gegeven aan de communautair vastgestelde prijsrelaties tussen de verschillende produkten onderling. De voorkeur van de Europese Commissie gaat zeer duidelijk uit naar globaal werkende regelingen. Het is dan ook zeer de vraag of voor een gedifferentieerde regeling toestemming c.q. medefinanciering uit het FEOGA zou zijn verkregen. In ieder geval zou de toet-

singsprocedure zeer veel tijd hebben gevegd, waardoor langdurig onzekerheid zou hebben bestaan over de uiteindelijk te verstrekken compensatie.

De in het voorgaande genoemde bezwaren tegen een gedifferentieerde compensatieregeling blijven ook na 1 januari 1974 gelden. Verschillende regelingen voor de periode vóór 1 januari 1974 en de periode daarna zouden bovendien administratief zeer bezwaarlijk zijn. De ondergetekende ziet dan ook geen mogelijkheid om met ingang van die datum een dergelijke regeling toe te passen. Hij acht de globale compensatie die nu is voorgesteld de enige vorm van compensatie die in de gegeven omstandigheden in aanmerking komt.

De vele andere leden die toch aan toepassing van het stelsel van monetaire compenserende heffingen en restituties de voorkeur zouden hebben gegeven, gaan naar de mening van de ondergetekende voorbij aan het feit dat bij die andere methode van een aanzienlijk deel van de voor het huishoudbudget belangrijke voedingsmiddelensector geen prijsverlagen- en invloed zou uitgaan.

De ondergetekende erkent dat men de mening kan zijn toegedaan dat het reeds toepassen van de regeling vóór inwerkingtreding, c.q. goedkeuring van het voorliggende wetsontwerp, staatsrechtelijk minder gewenst is. In verband met het effect dat de voorgestelde maatregel beoogt, kon echter in de gegeven situatie niet anders worden gehandeld. De ondergetekende is het dan ook niet eens met de opmerking dat zulks een bewijs is van een niet voldoende doordacht revaluatieproces.

Ten antwoord op de desbetreffende vraag van sommige leden, merkt de ondergetekende op dat het in de praktijk onmogelijk zou zijn met onmiddellijke ingang het aan de Nederlands-Belgische grens nodige toezicht te realiseren.

Het is niet juist te stellen, dat de Nederlandse Regering door haar besluit de revaluatie van de gulden ook van toepassing te doen zijn op de landbouw, de prijsvaststelling in de Europese Gemeenschap op ongenueanceerde wijze doorkruist. De ondergetekende vestigt de aandacht van enige leden die hiernaar vroegen erop dat de Europese landbouwprijzen worden vastgesteld in rekeneenheden (RE). Deze in RE uitgedrukte prijzen worden via aan de respectieve goudwaarden ontleende omrekeningskoersen omgezet in nationale munteenheden. Vóór de revaluatie gold: $1 \text{ RE} = f 3,62$. Door de revaluatie veranderde deze waardeverhouding in $1 \text{ RE} = f 3,44$. Als nu desondanks de omrekeningskoers $1 \text{ RE} = f 3,62$ zou zijn gehandhaafd en daarmee de prijzen uitgedrukt in Nederlandse valuta, zou daarmee het Nederlandse prijspeil 5 pct. boven het gemeenschappelijk prijspeil zijn uitgestegen. Door het besluit de omrekeningskoers wel te wijzigen is dus juist voorkomen, dat verder van het EEG-prijsniveau wordt afgeweken. De Europese Commissie en de Raad van Landbouwministers hebben hierop positief gereageerd.

Ten aanzien van de vraag van deze leden of er geen tegenstelling bestaat tussen de compensatieregelingen die door de Regering van de Bondsrepubliek Duitsland zijn getroffen bij de opwaardering van de D.Mark in 1969 en de maatregelen die de Nederlandse Regering nu heeft getroffen, wijst de ondergetekende erop dat de opwaardering van de D.Mark in een andere tijd en in een andere situatie plaatsvond dan de jongste revaluatie van de gulden.

In 1969 had de Duitse landbouw een geruim aantal jaren meegemaakt waarin de prijzen van landbouwprodukten als gevolg van de aanpassing van het Duitse prijspeil aan het gemeenschappelijke EEG-prijspeil niet waren gestegen en voor een aantal belangrijke produkten zelfs waren gedaald. Voorts was de bestrijding van de inflatie destijds een minder prioritaire doelstelling van het economisch beleid dan zij heden ten dage is.

De Regering van de Bondsrepubliek heeft destijds verzocht een verdere aantasting van de prijzen als gevolg van de revaluatie te voorkomen door het instellen van invoerheffingen voor een aantal produkten. Omdat dit een doorkruising van de gemeenschappelijke markt betekende heeft de Raad aan dat

verzoek geen gevolg willen geven. Wel is toen aan de Bondsrepubliek toegestaan de optredende inkomensverliezen te compenseren door een b.t.w.-maatregel van gelijke aard als nu in Nederland is getroffen en door de aflopende niet per produkt gebonden steun uit de schatkist.

De totale steun (inclusief de b.t.w.-compensatie) is destijds vastgesteld op een bedrag van 1,7 mld. DM voor elk der jaren 1970 t/m 1973. De Gemeenschap heeft in de kosten daarvan bijgedragen door betaling aan Duitsland van 90 mln. rekeneenheden in 1971 en 60 mln. rekeneenheden in 1972. Voor een uitkering van 30 mln. rekeneenheden in 1973 kan de Commissie bij de Raad een voorstel indienen. Tot nu toe heeft zij een dergelijk voorstel niet gedaan.

De communautaire bijdrage aan de door de Bondsrepubliek toegekende inkomenscompensatie bedroeg over 1971 en 1972 gemiddeld 16 pct.

Indien de Raad aan Nederland een bijdrage zou toekennen van 8,5 mln. rekeneenheden steekt de communautaire bijdrage aan Nederland niet ongunstig af tegen die aan de Bondsrepubliek.

Bij de andere muntaanpassingen die in de E.E.G. hebben plaatsgevonden is steeds het stelsel van monetaire compenserende heffingen en restituties toegepast, zoals dat is voorzien in Verordening 974/71. Indien door Nederland gebruik zou zijn gemaakt van dat stelsel, zou het bedrag van de compenserende monetaire bedragen bij uitvoer, verminderd met het bedrag van de monetaire heffingen bij invoer, voor een periode van 6 maanden uit hoofde van de nu plaats gehad hebbende revaluatie ongeveer 205 mln. hebben belopen.

De ondergetekende wijst er wel op dat het pakket goederen waarop Verordening 974/71 van toepassing is, van kleinere omvang is dan dat waarvoor de b.t.w.-compensatie geldt. Voor ongeveer 1/4 deel van de landbouwproductie, waaronder groenten en fruit, consumptie- en pootaardappelen, uien, peulvruchten, zaden en vlas, zou bij toepassing van de Verordening geen compensatie zijn gegeven. Voorts wordt bij compensatie door middel van het systeem van monetaire compenserende bedragen geen rekening gehouden met kostendalingen welke een revaluatie meebrengt, terwijl dat systeem er ook toe leidt dat de prijzen van de erbij betrokken produkten uitgedrukt in gulden ongewijzigd blijven. Aangezien de Regering tot de opwaardering heeft besloten mede in het kader van de bestrijding van de inflatie vormden met name deze laatste aspecten bezwaren tegen een compensatie door middel van het stelsel van monetaire compenserende bedragen.

Het hierboven vermelde bedrag van f 205 mln. zou een additionele uitgave voor het Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw hebben gevormd. Aangezien Nederland voor ongeveer 9 pct. bijdraagt in de financiering van de Europese Gemeenschappen zou dit een extra uitgave voor de schatkist hebben gevegd van ongeveer 18,5 mln. gulden voor een periode van 6 maanden.

Uit de omstandigheid dat België en Nederland op internationaal monetair gebied niet gelijk kunnen lopen – overigens daargelaten of zulks moet worden afgeleid uit het feit dat België de Nederlandse revaluatie niet heeft gevolgd – wil de ondergetekende niet afleiden dat de opheffing van de controle aan de binnengrenzen van de Benelux voorbarig is. Hij geeft de enkele leden die hiernaar vroegen toe dat door bijzondere gebeurtenissen moeilijkheden kunnen ontstaan, maar wil het overigens veeleer zo stellen, dat de wenselijkheid van een monetaire integratie, zowel in Benelux- als in E.E.G.-verband door de reeds plaats gehad hebbende ontwikkelingen op ander dan monetair gebied, duidelijk wordt onderstreept.

De mate van geboden compensatie

Ten antwoord op de vragen van zeer vele leden over de mate van de aan de land- en tuinbouw geboden compensatie merkt de ondergetekende op dat hij bij de recentelijk gehouden algemene politieke en financiële beschouwingen de voorgestelde maatregel heeft onderbouwd met een globale bere-

kening. Hij wil er nog eens de aandacht op vestigen dat de cijfermatige onderbouw ook nu niet anders dan globaal kan zijn, omdat moet worden gewerkt met veronderstellingen ten aanzien van ontwikkelingen van verschillende aard. Met mathematische nauwkeurigheid valt nu niet aan de hand van objectieve gegevens vast te stellen hoe groot de compensatie moet zijn. Daarom stelt de Regering zich voor tegen het einde van de compensatieperiode aan de hand van de omstandigheden te beoordelen of nadere maatregelen nodig zijn. Aan de hand van de dan beschikbare gegevens kan in overleg met het betrokken bedrijfsleven een tussenbalans worden opgemaakt, en zal een beslissing moeten worden genomen over de maatregelen die eventueel nodig zijn ter aanvulling van of correctie op de tijdelijk werkende maatregel.

De compensatie die de Regering beoogt is een compensatie tot een zodanig niveau, dat de revaluatie niet tot een netto reële inkomensdaling voor de landbouwers zal leiden, met andere woorden dat een onevenredige inkomensderving in de landbouw als gevolg van de revaluatie wordt voorkomen. De vraag waarom in een eerder stadium wel eens is gesproken van een ondercompensatie dient in die zin te worden verstaan, dat in vergelijking met de situatie, die zou zijn ontstaan bij toepassing van Verordening 974/71, een lagere compensatie wordt verleend.

De op 19 oktober 1973 door het Europese Parlement aangevraagde resolutie met onder meer de strekking dat de compensatie gedeeltelijk en tijdelijk is, geeft de ondergetekende aanleiding tot de opmerking dat de compensatie in die zin gedeeltelijk is, dat de boeren met de voorgestelde maatregel niet evenveel compensatie krijgen als hun zou zijn verleend ten gevolge van het instellen van monetaire compenserende heffingen en restituties. In die zin is er sprake van ondercompensatie.

Ter voldoening aan het verzoek van de aan het woord zijnde leden om een minder beknopte versie te geven van de bij de algemene beschouwingen verstrekte becijfering, een toelichting daarop en een nauwkeurige aanduiding van de vooronderstellingen, verschaft de ondergetekende de volgende gegevens.

Vooronderstelling 1: relevante output van de land- en tuinbouw belooft voor 1974: 13 mld.

Het Landbouwschap noemde als produktiewaarde voor 1974 15,8 mld. In dat bedrag is de sector van de sierteelt begrepen; de interne leveringen zijn niet geëlimineerd.

De produktiewaarde voor deze factoren corrigerende, komt men op 13 mld.

Vooronderstelling 2: Het bruto nadeel is te becijferen met behulp van een percentage van 3,5.

Ter verdediging van die vooronderstelling heeft de ondergetekende bij de algemene beschouwingen een verband gelegd met het effectief gewogen revaluatiepercentage, dat op 3,5 à 4 is geschat.

Als aanvulling daarop kan worden opgemerkt – de ondergetekende heeft dat ook in het overleg met het Landbouwschap gedaan – dat verschillende groepen van produkten te onderscheiden zijn, met name:

a. Produkten waarvoor de in het kader van het EEG-prijsbeleid vastgestelde prijzen in hoge mate bepalend zijn voor de prijsontwikkeling op de Nederlandse markt. Aangezien als gevolg van de revaluatie de EEG-prijzen in guldens met 5 pct. zijn verlaagd, mag worden verwacht dat voor deze groep van produkten de prijsverlaging voor de producent het officiële revaluatiepercentage van 5 zal benaderen. Tot deze groep kunnen worden gerekend: granen, suikerbieten, boter en magere melkpoeder.

b. Produkten waarvan de prijsvorming weliswaar beïnvloed wordt door het gemeenschappelijk landbouwbeleid, maar waarvoor geldt dat de prijsontwikkeling mede afhankelijk is van de marktverhoudingen en de marktsituatie voor

de betrokken produkten, alsmede produkten met een volledig vrije prijsvorming.

Voor deze groep van produkten zal de prijsverlaging als gevolg van de revaluatie kleiner kunnen zijn dan het feitelijke revaluatiepercentage, onder invloed van de volgende factoren:

- de effectieve opwaardering van de gulden ten opzichte van de buitenlandse munteenheden zal gemiddeld kleiner zijn dan 5 pct.;
- bepaalde produkten worden vooral voor afzet op de binnenlandse markt geproduceerd en in hun prijsvorming slechts in beperkte mate door concurrerend aanbod uit het buitenland beïnvloed;
- voor bepaalde produkten, waarvan de prijzen vooral door de exportprijzen worden bepaald, zal de mogelijkheid bestaan een gedeelte van het revaluatie-effect door te berekenen aan buitenlandse afnemers, waarvoor de prijsverlaging kan worden geraamd op gemiddeld 3 à 3,5 pct.

Rekening houdend met deze groepen is het – naar het oordeel van de Regering – niet onredelijk het gewogen gemiddelde prijs-effect van de revaluatie te stellen op 3,5 pct.

Het Landbouwschap hanteert een percentage van 4,25, maar heeft voor die raming geen cijfermatige onderbouw verstrekt.

Vooronderstelling 3. De non-factorkosten dienen te worden gesteld op 60 pct. van de output.

Over de juistheid van deze vooronderstelling is geen verschil van mening met het Landbouwschap gebleken.

Vooronderstelling 4. Het voordeel van de revaluatie voor de landbouw belooft ruim 2 pct. van de non-factor kosten.

Met behulp van de vooronderstelling 1, 3 en 4 is dit voordeel te becijferen op ruim 2 pct. van 60 pct. van 13 mld., uitmakende een bedrag van 150 tot 180 mln.

Het Landbouwschap hanteert een percentage van 4,25, een bedrag van 243 mln., waarbij moet worden opgemerkt dat zij bijdraagt tot een matiging van de loon- en prijsstijgingen niet zijn geëlimineerd en dat voor de sector van de sierteelt geen correctie is toegepast. Het is de ondergetekende niet gebleken dat het beperken van het becijferde revaluatievoordeel tot 150 à 180 mln. op bezwaren is gestuit.

Vooronderstelling 5. Van de revaluatie is te verwachten dat zij bijdraagt tot een matiging van de loon- en prijsstijgingen. Gesteld kan worden dat in verband met de specifieke marktomstandigheden in de landbouw deze sector een groter voordeel van zo'n matiging heeft dan andere sectoren. Dat voordeel is gesteld op 60 mln.

De ondergetekende mag eraan herinneren dat juist dit punt bij de algemene beschouwingen sterk de aandacht heeft getrokken. Hij wil nu volstaan met op te merken, dat indien en voor zover het thans gevoerde beleid bijdraagt tot een matiging van de loon- en prijsstijgingen, het voordeel daarvan ten gevolge van het marktmechanisme voor de landbouw groter kan zijn dan voor het overige bedrijfsleven.

Samenvattend kan de becijfering als volgt luiden:

Bruto nadeel 3,5 pct. van 13 mld.	450 mln.
Voordeel ruim 2 pct. van ongeveer 8 mld.	150 à 180 mln.
	<hr/>
Loon- en prijsmatiging	270 à 300 mln.
	60 mln.
	<hr/>
Netto nadeel op jaarbasis	210 à 240 mln.

De ondergetekende kan instemmen met het betoog van deze leden dat uitmond in de conclusie dat het logische gevolg van het betrekken van een geringere prijsstijging in de compensatieberekening is, dat ook de prijsstijgingen als zo-

danig zouden behoren door te werken in het niveau van de agrarische garantielijzen, voor zover dat nodig is voor het op peil houden van de inkomens in de landbouw. Hoewel zo'n strikte relatie in het Europese landbouwbeleid niet bestaat, de facto hebben prijsstijgingen als zodanig invloed op het niveau van de landbouwprijzen van de E.E.G. Ook vanuit dit gezichtspunt bezien is de geringere prijsstijging naar het oordeel van de ondergetekende dus wel relevant voor de compensatieberekening.

Hoewel de ondergetekende erkent dat de agrarische gezinnen – in een aantal sectoren – zich gedeeltelijk voorzien uit eigen bedrijf en dus een geringer voordeel hebben van lagere consumptieprijzen, heeft hij de indruk dat van dit verschijnsel een zeer geringe invloed uitgaat op de door hem gemaakte becijfering. Waar die op andere punten steunt op een zeer globale benadering, kan voor dit geringe effect thans bezaarlijk een correctie worden toegepast.

De alternatieve mogelijkheid van monetaire compensatoire heffingen aan de grens zou een deel van het prijseffect van de revaluatie teniet doen. Juist deze konsekwentie heeft de Regering in het kader van de bestrijding van de inflatie willen vermijden.

Naar aanleiding van de opmerking van enige leden die het meetellen van 60 mln. voordeel nogal speculatief vonden, merkt de ondergetekende op dat de Regering, zoals uit het vorenstaande blijkt, niet in staat is dit voordeel met concrete gegevens te adstrueren. Bij het opvoeren van het bedrag van 60 mln. is uitgegaan van een bedrag van 4 mld., uitmakend de loonfactor en de consumptie te zamen en een matigingsfactor van 1,5 pct.

Het doet de ondergetekende genoeg dat talrijke leden de verstrekte berekeningen op dit moment niet willen aantasten. Hij heeft hiervoor reeds doen blijken dat die berekening op verschillende vooronderstellingen berust waarvan de juistheid nu niet kan worden getoetst. In de cijferopstelling zijn de bedragen welke op jaarbasis zijn berekend, zonder meer omgerekend over de periode 21 september–31 maart. Hoewel de handel in landbouwprodukten in hoge mate seizoengebonden is, is de ondergetekende van mening dat deze methode verantwoord is, nu die methode ook is gevolgd ten aanzien van de door de voorgestelde maatregel beoogde compensatie. Die compensatie wordt nl. verleend in hetzelfde tempo als dat waarin de leveringen door de land- en tuinbouw zich voltrekken; de berekening van het bedrag van de compensatie van 130 mln. vertoont dus eventueel eenzelfde onvolkomenheid als die van het netto-nadeel. De Regering is het niet eens met deze leden dat niet mag worden volstaan met een globale calculatie. Zoals hiervoor is betoogd is een globale compensatie immers de enige vorm van compensatie die in aanmerking komt. Wel erkent de ondergetekende, dat het gevolg van een globale maatregel is dat er sectoren zijn die een overcompensatie ontvangen, evenals sectoren die aan de compensatie tekort komen. Een dergelijk verschijnsel is nu eenmaal eigen aan een globaal werkende maatregel die steunt op gemiddelden. Over specifieke gegevens voor een aantal produktgroepen beschikt de Regering niet. De produkten in de hierboven bij *vooronderstelling 2* genoemde groepen onderscheidende, kan worden gezegd dat voor produkten waarvan de prijsvorming in Nederland wordt bepaald door E.E.G.-prijzen (groep *a*) – een zekere ondercompensatie zal optreden. Het betreft hier produkten als granen, magere melkpoeder, suikerbieten en boter. Voor produkten, ten aanzien waarvan is aangenomen dat de prijsdaling als gevolg van de revaluatie in de meeste gevallen minder is dan het feitelijk revaluatiepercentage (groep *b*) zal de compensatie voldoende tot ruim voldoende zijn. Tot deze groep behoren bijvoorbeeld groente en fruit, kaas, vee, vlees, pluimvee en consumptie- en pootaardappelen. Hierbij zij nog opgemerkt, dat vele landbouwers zowel produkten uit groep *a* als produkten uit groep *b* voortbrengen.

Evenals talrijke leden heeft de ondergetekende het op 19 september jl. met de vaste Commissies voor Financiën en voor Landbouw gevoerde informele overleg zeer gewaardeerd.

De ondergetekende heeft er kennis van genomen dat vele andere leden de compensatie onvoldoende achtten. Hij wil er op deze plaats nogmaals op wijzen dat hij niet in staat is om met mathematische nauwkeurigheid over de omvang van het te compenseren bedrag thans uitspraken te doen. Hij heeft eerder in deze memorie aangegeven om welke redenen hij het redelijk acht dat bedrag thans niet hoger te taxeren dan hij heeft gedaan. Uiteraard komt bij een gewogen gemiddelde effect van de revaluatie van 4 pct. in plaats van 3,5 pct. het netto-nadeel hoger uit. Hoewel vele agrarische produkten onder een E.E.G.-marktordening vallen brengt dit niet met zich, zoals hiervoor is opgemerkt, dat de prijsvorming van al deze produkten in Nederland in dezelfde mate door de revaluatie is beïnvloed.

De opmerkingen van sommige leden over de te verwachten prijsdaling van agrarische produkten vinden in hoofdzaak reeds hun beantwoording in het vorenstaande. Met betrekking tot de vraag, inzicht te geven in de feitelijke koers van de gulden ten tijde van vaststelling van de thans in de Gemeenschap geldende interventie- en drempelprijzen, zij het volgende opgemerkt. De koers van de gulden vertoonde begin mei 1973 ten opzichte van de overige E.G.-slangvaluta's op de valuta-markt het volgende beeld:

D.M.	100 = fl 104,345
B.fr.	100 = fl 7,3410
Fr.fr.	100 = fl 64,87
D.K.	100 = fl 47,39

Op 1 november 1973 was de gulden tegenover het geheel van deze aan het slangarrangement deelnemende gemeenschapsvaluta's, gewogen naar hun aandeel in onze internationale handel, ongeveer 3,3 pct. geapprecieerd. Deze appreciatie was het gevolg van de revaluatie van de D.M., de revaluatie van de gulden en van koersbewegingen binnen de slang. De positie van een valuta binnen de slang kan, zoals de ervaring leert, op korte termijn sterk veranderen. Zo was bijvoorbeeld het hiervoor genoemde appreciatiepercentage van 3,3 op 5 november 1973 ten gevolge van het dalen van de guldenkoers teruggelopen tot 2,4 à 2,5. Aangezien de gulden na de revaluatie aanvankelijk boven in de slang bleef, kan tijdelijk het effectieve appreciatiepercentage wellicht boven de 3,5 hebben gelegen. Door het recente dalen van de koers van de gulden in de slang is dit evenwel weer gecompenseerd.

De ondergetekende is het op zichzelf genomen eens met enkele leden die opmerken dat zij het onjuist zouden achten, indien de ondernemers in de landbouwsector een extra offer zouden moeten brengen. De ondergetekende heeft de getroffen maatregel ook niet willen rechtvaardigen met de stelling dat de ondernemers in de landbouwsector sterk afhankelijk zijn van E.E.G.-beslissingen en daardoor extra voordeel zouden hebben van een verbeterde binnenlandse inflatiebestrijding. Hij is van mening dat er aanleiding bestaat – hij heeft dat in deze memorie en elders al eerder gezegd – dat de revaluatie niet tot een netto reële inkomensdaling van de landbouwprodukten mag leiden. Om dat te vermijden, dient de voorgestelde compensatie. Bij de beoordeling van de vraag of die voldoende is, moet een eventueel extra voordeel dat de landbouw van de revaluatie heeft als gevolg van het Brusselse prijzenmechanisme, worden geëlimineerd. De vraag of de bewindslieden van mening zijn dat de inflatie in ons land zodanig zal achterblijven bij de inflatie in de overige lid-staten dat de Nederlandse landbouw hieruit het berekende voordeel van 60 mln. zal krijgen, beantwoordt de ondergetekende bevestigend. Naar zijn mening is deze raming er een die consistent is met de beleidsdoelstellingen waarvan bij de revaluatie is uitgegaan.

Zoals uit het voorgaande blijkt is de appreciatie van de gulden niet groter dan 3,5 à 4 pct. Hoewel de koers van de gulden ten opzichte van de Belgische frank en van de Deense kroon hoger is dan genoemd percentage, moet worden opgemerkt, dat de appreciatie ten opzichte van de Duitse mark, die een zeer groot aandeel in onze internationale handel heeft, nul is.

De verhouding tussen de gulden en de Europese rekeneenheid is vast en niet aan fluctuatiemarges onderworpen. Noteringen van de Europese rekeneenheid in de verschillende valuta's vinden dan ook niet plaats.

Indien de effectieve revaluatie bij benadering gelijk zou zijn aan de verhoging van de spilkoers, dan zou uiteraard de becijfering van het netto-nadeel op een hoger bedrag uitkomen dan thans is gepresenteerd.

In antwoord ten slotte op de vraag of een verhoging van de lasten voor de landbouw gedurende deze maanden niet in elk geval het tijdsgemiddelde van de fluctuerende opbrengst in deze bedrijfstak ongunstig beïnvloedt ten opzichte van andere bedrijfstakken, merkt de ondergetekende op dat het praktisch niet mogelijk is om eerder dan in de eerste maanden van 1974 te beschikken over de gegevens die nodig zijn om het netto-nadeel van de landbouw nauwkeuriger vast te stellen. Het voorgestelde forfait van 6½ pct. komt daarom thans niet voor verhoging in aanmerking.

Werking van de compensatie ten aanzien van enkele bijzondere sectoren in de land- en tuinbouw

a. Algemeen

In antwoord op de vraag van zeer vele leden om cijfermatig inzicht in de differentiatie in netto-compensatie over verschillende onderdelen van de land- en tuinbouw te verschaffen merkt de ondergetekende op, dat de netto-uitwerking van de gevolgen van de revaluatie en de getroffen compensatieregeling voor de verschillende onderdelen afhangt van enerzijds de invloed van de revaluatie op de prijsvorming voor de verschillende produkten en anderzijds van de mate waarin een daling van de produktiekosten optreedt. Het is niet mogelijk de ontwikkeling op deze punten nauwkeurig te voorspellen. Hetgeen hierna, mede als reactie op de door vele andere en enkele leden gegeven beschouwingen wordt gezegd, is dan ook niet meer dan een zo reëel mogelijke benadering.

Met betrekking tot de invloed van de revaluatie op de prijsvorming voor de verschillende landbouwprodukten kunnen globaal de groepen van produkten worden onderscheiden, die hiervoor bij *vooronderstelling 2* zijn genoemd.

Ten aanzien van de daling van de produktiekosten kan onderscheid worden gemaakt tussen effecten die op korte termijn optreden en effecten die op iets langere termijn optreden. Tot de eerste categorie behoren de kosten van veevoeder, zaaizaad en pootgoed en ingevoerde hulpstoffen en werktuigen; tot de tweede, de meer algemene prijs- en loonmatigende effecten van de revaluatie. De mate waarin en de snelheid waarmee de verschillende sectoren van het produktiekosten matigende effect van de revaluatie profiteren loopt uiteen. In de veredelingssector en in mindere mate in de rundveehouderij, treedt op korte termijn het voordeel op van lagere veevoerprijzen, die juist in deze sectoren een belangrijke kostenfactor vormen. In de akkerbouwsector daarentegen treden de kostenvoordelen eerst geleidelijk op.

Bovenstaande benadering van de gevolgen van de revaluatie voor prijzen en produktiekosten leidt tot de conclusie, dat het netto-effect voor de verschillende produkten uiteen kan lopen. Er zijn produktietakken die vermoedelijk niet het volledige prijsverlagings-effect te verwerken krijgen, terwijl al snel het kostenverlagend effect optreedt (varkens, pluimvee). Andere produkten daarentegen krijgen te maken met een volledige doorwerking van de revaluatie in de prijzen, terwijl nauwelijks direct optredende kosteneffecten te verwachten zijn (sommige akkerbouwprodukten). De meeste produkten zitten overigens ergens tussen deze beide groepen in.

Het maken van cijfermatige opstellingen over de netto-gevolgen van de revaluatie voor elk van de verschillende produkten en bedrijfstypes is op dit moment niet goed mogelijk. Op dit moment moet worden volstaan met bovenstaande meer algemene analyse. Deze leidt tot de conclusie dat er een probleem van ondercompensatie kan ontstaan voor die bedrijven die vrijwel uitsluitend zijn aangewezen op produkten waarvoor de prijsdaling zal tenderen tot het maximale en waarvoor

weinig direct optredende kostenvoordelen zijn te verwachten. In feite gaat het hier in het bijzonder om één bepaald bedrijfstype, nl. het veenkoloniaal. De Regering is zich van dit probleem bewust en is dan ook doende na te gaan welke mogelijkheden er zijn om langs indirecte weg hieraan tegemoet te komen.

Zeer vele leden signaleerden voorts de moeilijkheden die zich voordoen bij de handel in inlandse granen omdat deze zo kort na de oogst beschikte over ruime voorraden. Door de revaluatie is een waardevermindering van deze granen opgetreden. De ondergetekende merkt op dat zich hier hetzelfde voordoet als bij voorraden van andere produkten waarvan de waarde is beïnvloed door de revaluatie. Er is dus geen sprake van een specifiek probleem voor deze sector. Bijgevolg is er ook geen aanleiding specifieke maatregelen te treffen. De landbouwers die hun granen vóór de datum van de revaluatie aan de handel hebben verkocht, hebben de vóór dat tijdstip geldende prijs ontvangen. Zij lijden dus als gevolg van de revaluatie geen verlies. Daarom is er ook geen reden voor deze granen de b.t.w.-compensatie te doen gelden.

b. Veehouderij, vee- en vleeshandel

Van vele kanten zijn vragen gesteld en opmerkingen gemaakt over de veehandel. Alvorens daarop in te gaan is het wenselijk te onderstrepen dat de voorgestelde compensatieregeling ook geldt voor vee. Volgens het wetsontwerp gelden voor vee dezelfde regels als voor andere landbouwprodukten.

Het wetsontwerp bevat geen bijzondere maatregel voor de veehandel. Wel is in de eerder genoemde aanschrijving van 19 september 1973 de reeds bestaande bijzondere b.t.w.-regeling voor de veehandel aangepast in verband met de compensatieregeling.

De bijzondere regeling voor de veehandel is een regeling in het administratieve vlak. Bij de invoering van de b.t.w. is deze regeling getroffen op sterke aandring uit de Tweede Kamer. Een bijzondere regeling werd destijds van verschillende zijden noodzakelijk geacht in verband met de Nederlandse wijze van markthandel en het gebrek aan administratie bij de veehandel. Aangezien de regeling geen wettelijke grondslag heeft, is de veehandel niet verplicht van de regeling gebruik te maken. Het staat de veehandelaren dus vrij gebruik te maken van de normale wettelijke regelingen.

De veehandelaar die van de bijzondere regeling gebruik maakt wordt – net als de landbouwer die van de landbouwregeling gebruik maakt – niet rechtstreeks in de b.t.w.-heffing betrokken. Hij hoeft geen aangifte te doen en heeft geen recht op aftrek van de „voordruk”. Zijn afnemers mogen een forfaitair percentage van 4,25 van het aan hen in rekening gebrachte bedrag in aftrek brengen op de door hen verschuldigde omzetbelasting.

Bij de compensatieregeling voor de landbouw in verband met de revaluatie moest ook de veehandelsregeling worden aangepast. De tijdelijk verhoogde aftrek voor landbouwprodukten kan niet worden gerealiseerd door veehandelaren, die gebruik maken van de veehandelsregeling, aangezien deze handelaren ingevolge de veehandelsregeling geen recht op aftrek hebben. Daarom is in de hiervoor bedoelde aanschrijving aan de belastingdienst bepaald, dat een veehandelaar, die vee koopt van een landbouwer, voor de duur van de compensatieregeling op verzoek een teruggaaf kan worden verleend van 2 pct. over de inkoopprijs van het vee. De teruggaaf geldt alleen voor vee, betrokken van een landbouwer, die gebruik maakt van de landbouwregeling en die dat vee zelf heeft gefokt. Dit moet worden aangetoond met een door de landbouwer af te geven zgn. landbouwverklaring. Dat is een verklaring als is omschreven in artikel 28 van de Uitvoeringsbeschikking omzetbelasting 1968. Op deze wijze kan de compensatie ook worden gerealiseerd voor vee, dat gekocht wordt door veehandelaren, die gebruik maken van de veehandelsregeling.

De getroffen regeling voorkomt dat compensatie wordt verleend voor vee, dat niet voor compensatie in aanmerking komt, zoals bijvoorbeeld ingevoerd vee. Doordat voor het verkrijgen van de teruggaaf een landbouwverklaring moet

worden overgelegd, wordt eveneens het verlenen van dubbele compensatie voorkomen. Gesteld is – ook in het voorlopig verslag – dat de getroffen regeling leidt tot transacties, die normaliter niet zouden plaatsvinden en dat de regeling oneigenlijk gebruik van de compensatieregeling mogelijk maakt. De ondergetekende deelt deze mening niet. De getroffen regeling is een sluitende regeling. Het meermalen verhandelen van eenzelfde dier leidt niet tot dubbele compensatie, aangezien slechts degene die het dier heeft gefokt, daarvoor een landbouwverklaring mag afgeven.

Van de zijde van de veehandel en andere belanghebbenden zoals de vleesgroothandel en de veeverwerkende industrie zijn bezwaren naar voren gebracht tegen de getroffen regeling. Het vragen van landbouwverklaringen op de veemarkt is volgens belanghebbenden moeilijk te realiseren. Ook zou de regeling liquiditeitsproblemen voor de veehandel met zich brengen doordat de compensatie in de voor het vee te betalen prijs wordt doorgegeven aan de landbouwers, terwijl de teruggaaf later wordt verkregen. Voorts brengt het indienen van de verzoeken om teruggaaf extra werkzaamheden voor de veehandel met zich. Eveneens zouden zich moeilijkheden voordoen met betrekking tot loonmestcontracten. Ten slotte zou de regeling de prijsvorming op de veemarkt bemoeilijken en administratieve complicaties opleveren bij slachterijen en exporteurs van levend vee. De veehandel is van mening dat een en ander een tendens tot uitschakeling van de veehandel met zich brengt.

De naar voren gebrachte bezwaren zijn, zoals de ondergetekende bij de algemene financiële beschouwingen heeft toegezegd, bestudeerd. Daarbij is gebleken dat aan de getroffen regeling inderdaad bezwaren kleven. De vraag is echter hoe zwaar deze bezwaren wegen. De regeling brengt inderdaad voor de veehandel werkzaamheden in het administratieve vlak met zich. Daarbij mag echter niet uit het oog worden verloren dat de veehandel, die van vele administratieve verplichtingen is bevrijd, zich ten opzichte van andere bedrijfstakken, die wel aan alle administratieve verplichtingen van de omzetbelastingwetgeving moeten voldoen, toch nog in een geprivilegieerde positie bevindt.

De ondergetekende vraagt zich verder af of de prijsvorming op de veemarkt in ernstige mate door de getroffen regeling wordt bemoeilijkt. Indien voor het vee een landbouwverklaring wordt afgegeven zal een hogere prijs kunnen worden bedongen dan zonder deze verklaring, omdat de verklaring recht geeft op de 2 pct.-teruggaaf. Indien op de veemarkten zou worden gewerkt met prijzen exclusief b.t.w., zoals dat in andere sectoren van het bedrijfsleven algemeen gebruikelijk is, zou de uniforme prijsvorming in het geheel niet worden bemoeilijkt.

Naar het voorkomt behoeven ten aanzien van de loonmestcontracten geen moeilijkheden te rijzen, aangezien reeds op grond van de bestaande regelen compensatie kan worden geclaimd.

Uitschakeling van de veehandel behoeft naar het hem voorkomt niet te worden gevreesd, omdat juist door middel van de getroffen regeling de compensatie ook kan worden gerealiseerd voor vee, dat door landbouwers aan veehandelaren wordt verkocht. De vrees voor uitschakeling zou gerechtvaardigd zijn, wanneer geen regeling zou zijn getroffen.

Met belanghebbenden is uitvoerig overleg gepleegd. Daarbij zijn de mogelijkheden besproken om tot een betere regeling te komen. Belanghebbenden stelden daarbij aanvankelijk voor om de 2 pct.-teruggaafregeling in te trekken en in plaats daarvan slachterijen en exporteurs van levend vee het recht te geven de 2 pct. b.t.w.-compensatie te claimen voor al het vee, betrokken van de veehandel.

Dit voorstel lijkt op het eerste gezicht aantrekkelijk. Er zouden geen landbouwverklaringen nodig zijn, de veehandel zou geen verzoeken om teruggaaf behoeven in te dienen en de slachterijen en exporteurs zouden zowel voor vee, rechtstreeks betrokken van landbouwers, als voor vee, betrokken van veehandelaren, 6,25 pct. b.t.w. in aftrek kunnen brengen.

Er zijn echter ook bezwaren tegen het voorstel aan te voeren. In de eerste plaats is er geen reden 6,25 pct. b.t.w. te laten aftrekken voor ingevoerd vee, want bij de invoer is

slechts 4 pct. b.t.w. verschuldigd. In de tweede plaats krijgen landbouwers, die geen gebruik maken van de landbouwregeling, zelf de 2 pct. b.t.w.-compensatie. Voor het vee, afkomstig van deze landbouwers, zou de 6,25 pct. aftrek ook niet mogen gelden, daar anders dubbele compensatie plaatsvindt. In de derde plaats zijn er veehandelaren, die geen gebruik maken van de veehandelsregeling. Zij verrekenen zelf 6,25 pct. b.t.w. over hun inkooprij. Indien voor het betreffende vee door een slachterij of exporteur nog eens 6,25 pct. b.t.w. wordt verrekend, vindt dubbele compensatie plaats.

In verband met deze bezwaren is bij het opstellen van de aanschrijving bewust voor een andere regeling gekozen.

Bij de besprekingen met belanghebbenden is op deze bezwaren gewezen. Belanghebbenden hadden oog voor deze bezwaren en stelden daarom nader voor de bezwaren te onderwerpen door een aantal wijzigingen aan te brengen in het wetsontwerp.

De nadere voorstellen van belanghebbenden houden in, dat in het wetsontwerp voor vee een afwijkende regeling wordt getroffen. De compensatie voor vee zou in geen geval aan een landbouwer of veehandelaar moeten worden verleend, doch aan de slachterijen en exporteurs van levend vee. Dit zou uiteraard intrekking van de bestaande teruggaafregeling met zich brengen.

Bij de beoordeling van een dergelijke regeling moeten de voor- en nadelen daarvan tegen elkaar worden afgewogen.

De voordelen van deze oplossing zijn, dat de veehandelaren geen verzoeken om teruggaaf behoeven te doen, dat landbouwverklaringen wellicht kunnen worden gemist en dat het bezwaar van de liquiditeitsmoeilijkheden vervalft.

Naar de mening van de ondergetekende hebben de nadere voorstellen van belanghebbenden de volgende bezwaren.

In de eerste plaats zou de compensatieregeling enigszins worden gecompliceerd voor de landbouwers, die geen gebruik maken van de landbouwregeling. Voor het door hen geleverde vee zou een andere regeling gelden dan voor hun andere producten.

In de tweede plaats is de voorgestelde regeling niet op eenvoudige wijze administratief te realiseren maar vergt die wettelijke voorzieningen. Daarbij moet in aanmerking worden genomen dat het weinig aantrekkelijk is om ten behoeve van de veehandelsregeling het wetsontwerp aanzienlijk te compliceren.

In de derde plaats vreest de ondergetekende moeilijkheden bij de controle ten aanzien van ingevoerd vee, dat bij de slachterijen van de verhoogde aftrek moet worden uitgesloten. Belanghebbenden achten deze vrees niet gemotiveerd, aangezien ingevoerd slachtvee op grond van veterinaire bepalingen kort na de invoer moet worden geslacht. Bij moeilijkheden, welke zich in het verleden ten aanzien van ingevoerd vee hebben voorgedaan, bleek controle echter niet eenvoudig te zijn.

Voorts moet ook bij een dergelijke regeling op de veemarkten onderscheid worden gemaakt tussen ingevoerd vee, waarvoor geen compensatie wordt verleend en waarvoor derhalve een lager prijspeil zal gelden, en het andere vee, waarvoor wel compensatie wordt verleend.

Ten slotte zou het overschakelen op een andere regeling op nieuw overgangsproblemen met zich brengen.

Bij de bestudering van de gerezen moeilijkheden zijn ook nog andere mogelijke regelingen in overweging genomen, zoals een directe compensatieverlening voor vee aan de landbouwers. Aan deze andere regelingen bleken echter ook grote bezwaren te zijn verbonden.

Uit het vorenstaande volgt dat een in alle opzichten bevredigende oplossing niet is gevonden. De ondergetekende is er niet geheel van overtuigd dat het nadere voorstel van belanghebbenden dat blijkens het verslag van vele zijden wordt gesteund, de voorkeur verdient boven de thans geldende regeling. Daarom geeft de ondergetekende er de voorkeur aan de thans geldende regeling te handhaven en geen wijziging van het wetsontwerp voor te stellen in de door de veehandel gewenste zin.

Naar aanleiding van de vraag van enige leden inzake de particuliere opslag van boter kan worden opgemerkt, dat de waarde van door particulieren voor 19 september 1973 onder

deze opslagregeling gebrachte boter ten gevolge van de opwaardering met 5 pct. gedaald is. Dit betekent ongeveer 32 cent per kilogram boter en maakt de opgeslagen hoeveelheid een bedrag van ongeveer f 12,5 mln. uit.

De Regering meent dat het om beleidsredenen, waaronder die welke in het voorlopige verslag zijn vermeld, gewenst is de betrokken opslaghouders het door hen geleden waardeverlies te vergoeden. Zij heeft dan ook besloten daartoe over te gaan en heeft, zoals elders in deze memorie reeds is vermeld, stappen ondernomen om de kosten daarvan voor gemeenschappelijke financiering door de E.E.G. in aanmerking te doen komen.

c. De sierteelt

De omstandigheid dat wat de sierteelt betreft de ongecompenseerde gevolgen van de revaluatie juist in de tijd van het jaar waar het aanbod wordt gedaan, zwaar aankomen – vele andere leden wezen daarop – brengt naar het oordeel van de ondergetekende niet mee dat deze sector nu op dezelfde voet als de landbouw compensatie zal dienen te worden geboden. Aangezien sierteeltprodukten niet vallen onder de werking van Verordening 974/71, zou het stelsel van monetaire compensaties bij in- en uitvoer voor deze sector ook geen soelaas hebben geboden. In zoverre bevindt deze sector zich in dezelfde situatie als de bedrijfstakken die noch onder de werking van Verordening 974/71 vallen, noch onder de werking van de b.t.w.-landbouwregeling, zoals de scheepvaart, de luchtvaart en de diverse goederenexporterende industrieën. Een analyse van de positie van de sierteeltsector in vergelijking met andere exporterende bedrijfstakken – zeer vele leden vroegen daarnaar – komt de ondergetekende dan ook niet relevant voor.

De revaluatie geeft de ondergetekende geen aanleiding voor te stellen om sierteeltprodukten naar het lage b.t.w.-tarief over te brengen. Een dergelijke maatregel, welke sommige leden de eenvoudigste wijze leek om deze bedrijfstak enig soelaas te bieden, zou trouwens – nog afgezien van de kosten verbonden aan de compensatie zelf – een budgettair verlies meebrengen in de orde van grootte van f 40 mln.

De ondergetekende heeft kennis genomen van de beschouwingen van enige leden die met betrekking tot het hier besprokene nog eens teruggrepen op de behandeling van de Wet op de omzetbelasting 1968 in de Kamer. Nu deze leden in het bijzonder een toezegging van de toenmalige Staatssecretaris Grapperhaus ter sprake brachten, wil de ondergetekende de aandacht van deze leden ook vestigen op hetgeen door bedoelde Staatssecretaris bij een latere gelegenheid dienaangaande is opgemerkt (zie *Handelingen Tweede Kamer, Zitting 1970–1071*, blz. 1366 e.v.).

De ondergetekende acht – zoals reeds uit zijn antwoord aan sommige leden blijkt – geen reden aanwezig om ter gelegenheid van de behandeling van dit wetsontwerp, dat in verband moet worden gezien met de revaluatie, de tariefstelling van de omzetbelasting voor sierteeltprodukten te wijzigen. Hij wil er met name op wijzen dat een eventuele moeilijke economische positie van een bepaalde bedrijfstak geen aanleiding kan

vormen tot het onderbrengen van de door die bedrijfstak verrichte prestaties onder het verlaagde tarief van de omzetbelasting, maar dat het criterium aan de hand waarvan de tariefstelling van de omzetbelasting wordt beoordeeld, dient te zijn gelegen is de plaats die een goed of een dienst in het bestedingspatroon van de consument inneemt.

De voorgestelde werkingsduur

In het wetsontwerp is compensatie voorgesteld voor het tijdvak van 21 september 1973 tot en met 31 maart 1974. In de memorie van toelichting is vermeld dat het wenselijk is tegen 1 april 1974 aan de hand van de omstandigheden te beoordelen of nadere maatregelen nodig zijn.

Zeer vele leden informeerden naar de criteria en doeleinden van het beleid, waarop de beslissingen voor de periode na 1 april 1974 zullen worden gebaseerd. Zoals reeds eerder in deze memorie en elders is medegedeeld, moet het beleid, zowel voor de periode vóór 1 april 1974 als voor de periode daarna, gericht zijn op het voorkomen van een onevenredige inkomensderving in de landbouw. Voor de periode na 1 april 1974 zal daartoe het reële effect van de revaluatie begin volgend jaar moeten worden bestudeerd. Ook de ontwikkeling van lonen en prijzen zal daarbij in aanmerking moeten worden genomen.

Deze leden wezen in dit verband op het feit, dat op 1 april het normale verkoopseizoen van de meeste akkerbouwprodukten nog niet is beëindigd. Zij vroegen of het eventueel vervallen van de compensatie per 1 april niet zal leiden tot een kunstmatige extra aankoop vóór die datum en daardoor een prijsval veroorzaken. Sommige leden deelden deze vrees. Vele andere leden achten het om deze reden wenselijk de compensatieregeling niet automatisch op 1 april 1974 te laten aflopen, maar in ieder geval op een later tijdstip. Ook van de zijde van het Landbouwschap is aangedrongen op verschuiving van de einddatum.

De ondergetekende acht de naar voren gebrachte bezwaren tegen de in het wetsontwerp vermelde einddatum 31 maart 1974 reëel en is bereid mee te werken aan een verschuiving van de einddatum naar 30 april 1974. Hij heeft daartoe een nota van wijzigingen bij deze memorie gevoegd.

De kosten van verlenging van de compensatieregeling met één maand bedragen voor de schatkist globaal berekend 20 mln. gulden. Het totale met de compensatie gemoeide bedrag is daardoor te stellen op 150 mln.

De voorgestelde verlenging van de compensatieregeling betekent dat compensatie wordt verleend voor een tijdvak van ruim 7 maanden. Aangezien de Commissie van de Europese Gemeenschappen heeft voorgesteld compensatie toe te staan voor zes maanden, zal toestemming gevraagd worden voor deze verlenging van de termijn.

De Minister van Financiën,

W. F. DUISENBERG.